https://doi.org/10.53656/ped2025-4.07

Research Insights
Изследователски проникновения

МОДЕЛЪТ STRONG – ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ И РАЗВИВАНЕ ПОТЕНЦИАЛА НА ТАЛАНТЛИВИТЕ УЧЕНИЦИ ОТ ПРОФЕСИОНАЛНИТЕ ГИМНАЗИИ

Инж. Илиян Василев
Софийски университет „Климент Охридски“

Резюме. Предложеният модел е насочен към група ученици, за които се говори само когато постигнат поредните успехи и страната ни има основания да се гордее с техните постижения, а именно – талантливите ученици. В статията се описват същността и технологията на реализиране на модела STRONG. Даден е конкретен пример за неговата съдържателна реализация чрез примера на пет професионални гимназии в София, които обучават по професионално направление 523 „Електроника, автоматика, комуникационна и компютърна техника“ от действащия Списък на професиите за професионално образование и обучение за 2023 г. Предимствата на предложения модел са, че чрез модифицирани форми и преструктуриране на учебната програма, чрез модулно обучение в селектирани групи се предоставя възможност за използване и развиване на потенциала и възможностите на талантливите ученици. Технологично моделът се реализира в два етапа: STRONG-α, STRONG-β и включва дуалната система на обучение, която в настоящата образователна практика е приоритетна. Важен положителен ефект от приложението на модела STRONG е по-ранното завършване на професионалното средно образование и уверено включване на младия човек в образователния процес във висшето училище чрез съкращаване срока на обучение в него. Това ще доведе до времева редукция в годините на обучение в ОКС „Бакалавър“ и възможност за по-интензивно захранване на индустрията с инженерни специалисти.

Ключови думи: професионално образование; талантливи ученици; модулно обучение

Откривателството не е търсене на нови пейзажи, а поглед с други очи.
Марсел Пруст

Многообразието от образователни модели за подбор на съдържание и организация на учебната дейност е актуална тема в съвременната образователна

теория и практика. Смесването на различни технологии от разнородни науки с цел извличане педагогическа ефективност е вече обичаен похват. Доколко обаче тези модели оправдават индивидуалните образователни потребности и способности на всеки ученик и доколко той (ученикът) е в състояние в процеса на обучение да покрие държавните образователни стандарти? В контекста на изложеното по-горе е становището на Тополска, че „*Предизвикателство пред всички предлагани модели е не толкова доколко те отговарят на образователните потребности на ученика, а доколко е възможна адаптацията на изискуемите очаквани резултати, регламентирани в държавните образователни стандарти съобразно специфичните образователни способности на всеки ученик*“ (Topolska 2020).

Разнообразието от системи и модели (включително разнообразни STEM практики) все повече размива границите на учебните предмети. Свидетели сме на *трансформация на парадигмалната рамка* с нови акценти, като: плураритет на истината, мрежовидни структури от данни и знания, активно учене и творчество, мултисензорно възприемане на реалността, индивидуализация и самоусъвършенстване. Както подчертава Я. Мерджанова, „*Съвременните общества се педагогизират и доста други предметни области се опитват да си присвоят педагогически мисии и задачи, за да се укрепят в социално икономическото пространство*“ (Merdzhanova 2017, p. 16).

Синергетичните подходи, в контекста на формата и съдържанието в обучението, са необходими условия за „*уплътняване*“ *и трайност* на компетентностите и уменията на учениците. За качествено професионално образование трябва да има специалисти от бизнеса, които да подкрепят образователната институция или да са ангажирани чрез дейности в учебните часовете, както и преподаватели, които да се запознати с дейностите във фирмите (Stratibratov 2020). Реорганизацията на *формите* на класно-урочната система разширява обхвата на възможностите за постигане на желаните образователни резултати. Необходимостта от разнопосочно хармонизиране на образователния/обучителния процес се налага и от огромната акумулация на знание, резултат от технологичния и научен бум. Затова бързият достъп до информация и умелото боравене с нея са по-важни от моментните знания на ученика (Siemens 2005). В тази насока е мнението и на И. Шивачева-Пинеда, според която сегашната класно-урочна форма е неоптимална „*в контекста и на недостатъчна възможност за индивидуален подход към учениците, както и претовареност на учителите*“ (Pineda 2023).

Една от възможностите за преодоляване на образователните дефицити е в учебното съдържание по предмети от професионалната и общообразователната подготовка да се постави акцент върху: изследователския подход, ученето чрез откриване, проектно базираното учене, проблемното учене, макар че те ***изискват повече ресурс*** – както финансов, така и интелектуален, от страна на учителя.

Същност на модела STRONG

Предложеният модел **STRONG** е авторски проект и по своята същност е алтернатива на обучението в средното професионално техническо образование. Той е от синергичен тип и е насочен към учениците с различна степен на успеваемост от втори гимназиален етап. Същността му се изразява в изготвянето на модулен учебен план с конкретни резултати от ученето (съгласно ЗПОО). Последните се постигат чрез решаване на практически и проектно базирани задачи в колаборация с представители от съответните браншови организации (при проявена възможност). По този начин се предоставя шанс за постигане на хармонизирано, интегрирано и практически ориентирано обучение с надстройка над изискуемите от държавните стандарти знания, умения, нагласи (отношения).

Известно е едно негативно явление в българската система за средно образование, а именно талантливите ученици, изпреварили средното познавателно ниво в един клас/паралелка, да стават „жертва“ на незнаещите и неумеещи ученици и да бъдат демотивирани. Причината за това е, че учителят е длъжен да отдели време от часа за разясняване на неясното учебно съдържание на учениците с по-нисък когнитивен капацитет. По този начин времето, отделено за работа с немотивирани, незнаещи ученици, води до „изяждането“ му за работа с талантливите. Не се дава шанс знаещият и можещ ученик да формира нови знания, дори и допълнителни, неизискващи се от учебната програма. Така се погубва и не се развива неговият *образователен капацитет и потенциал.*

Надарените и талантливи ученици обикновено се определят като хора, които демонстрират изключително представяне или потенциал в сравнение със своите връстници (Hamza et al. 2020; Worrell et al. 2019). Докато надареността традиционно се свързва с академичните постижения, последните дефиниции подчертават нейното присъствие в различни области и социално-икономически среди (Ford & Moore 2005; Hamza et al. 2020). За да се отговори на този проблем, изследователи предлагат да се разшири определението за надареност отвъд академичното представяне и да се разработят по-приобщаващи методи за идентификация, включително необходимостта от интегрираща дефиниция на надареността и подобрени техники за идентификация за подобряване на текущите програми за обогатяване (Hamza et al. 2020; Worrell et al. 2019).

Идентифицирането на надарени и талантливи ученици остава сложен проблем в образованието. Johnsen (2021) подчертава разнообразните характеристики на надарените ученици, като отбелязва, че някои могат да проявяват нежелано поведение или да принадлежат към уязвими групи. Bartosh (2022) обсъжда британския подход за използване на специфични критерии за предмета (по който е изявен ученикът) за идентифициране на надареността, като подчертава, че тези критерии трябва да

бъдат гъвкави и зависими от контекста. В тези проучвания има консенсус, че методите за идентификация трябва да бъдат изчерпателни, като се вземат предвид множество фактори извън само академичното представяне. Изследователите са съгласни, че са необходими ясни, обективни критерии, но трябва да се прилагат обмислено и във връзка с наблюденията на учителите и други доказателства (Peters et al. 2022; Bartosh 2022; Razak et al. 2020).

Моделът STRONG представя двуетапна схема, включена във втори гимназиален етап, чрез която се формира, развива, прилага и оползотворява когнитивният потенциал на ученици, доказали своите високи познавателни възможности. Моделът STRONG предоставя възможност за по-ранно завършване на средното професионално техническо образование. Той може да бъде продължен по аналогичен ред и във висшето образование. Резултатът ще бъде времева редукция на процеса на обучение и бързо преодоляване на огромните инженерни дефицити в България.

Абревиатурата на модела **STRONG** е от англ. съкращение на **S**tudent-based **T**echnical **R**e-**O**rganization **N**ational **G**uideline. Моделът включва ***обща част,*** в която се разглеждат и анализират теоретико-дидактически и прогнозни аспекти на обучението, и ***специална част,*** в която се представя приложението му в конкретни специалности: „електротехник/монтьор“ и „компютърен техник“. Предлага се и детайлна времева разгъната схема по години. Моделът STRONG чрез малки корекции би могъл да се адаптира за образователния процес както във всички професионални гимназии, така и в гимназии и средни училища.

Общата идея цели редукция на времето за учене в клас на талантливите ученици по време на *втория гимназиален* етап и включването им в развиващи за тях когнитивни дейности чрез модулни курсове, частично покриващи съдържанието на базовата *общоинженерна подготовка* от първите две години на висшето образование.

Такова „подхранване“ на знанията на тези ученици би имало двояка образователна полза. *Първо,* ще генерира за най-напредналите талантливи „STRONG ученици“ улеснен преход от средно към висше образование. *Второ,* ще се съкрати ненужно „разтегнатият“ и неефективен учебен план за обучение. Създава се възможност в максимална степен да се разкрие когнитивният потенциал на талантливите ученици. Така образователната системата може да произведе група от мотивирани млади специалисти с голяма прогнозна перспектива.

Положителен ефект е, че съществуването на модулни обучителни *„ядра“* в средното професионалното образование би било своеобразен катализатор на мотивацията за учене и това ще доведе до общо подобрение на дисциплината в учебната дейност.

Моделът е необходимо да се реализира при спазване на следните ***изисквания.***

Първо, в паралелките учениците да се обучават по професии с еднакви или сходни учебни планове и програми.

Второ, нивото на талантливите ученици в отделните паралелки да бъде относително еднакво, т.е. да не се формират микроядра с ясно изразени „бързи“ и „бавни“ ученици.

Трето, необходимо е да се разгледа, обсъди и анализира заедно с преподаватели от висшето училище „продължението“ на учебното съдържание (в частта от базовата инженерна подготовка), което ще се изучава в „STRONG-α“ периода, така че талантливият ученик не само да формира изискуемите професионални компетенции, но и да ги надгради. Тази „образователна инвестиция“ за STRONG ученика му предоставя правото като студент, чрез допълнителен изпит, да защити своята оценка от училище, да слее първите две учебни години и да финализира по-бързо обучението си по специалността.

Четвърто, нужно е да се разгледа, обсъди и анализира съвместно от учители и преподаватели от висшето училище „продължението“ на учебното съдържание от „STRONG-α“ периода в „STRONG-β“ периода, така че за талантливите ученици надградената професионална компетенция над ДОС да е двойна: създадена веднъж в средното училище и още веднъж – във висшето училище.

По този начин се преодолява повтарянето на едно и също учебно съдържание в различните нива (съгласно НКР) и степени в образователната система. Този проблем е с разнопосочни отрицателни ефекти в образователния процес както в средното, така и във висшето образование.

Пето, обучението „чрез работа“ във втория гимназиален етап да се организира за ученици, които са навършили 16 години.

Времева реализация на модела STRONG

В българската образователна система, съгласно ЗПУО, има два гимназиални етапа: първият гимназиален етап обхваща VIII, IX и X клас и вторият гимназиален етап включва XI и XII клас. Както се посочи в настоящата статия, моделът STRONG в професионалните гимназии обхваща втория гимназиален етап на обучение. Съгласно представения модел подборът на талантливите ученици, участници в модела STRONG, се извършва в X клас (фиг. 1).

Фигура 1. Времево разпределение на модела STRONG

„STRONG-α“ периодът започва в XI клас и се разделя на ***две фази:*** първата фаза е *модулната фаза* (МФ), втората е *фазата на работна практика* (ФРП). В модулната фаза се включва обучението в XI клас и част от XII клас или дори целият първи срок в зависимост от продължителността на модулите, тоест три срока.

Както се посочи, подборът на талантливите ученици, участници в модела STRONG, се извършва в X клас.

Като отправна точка за подбор на талантливи ученици може да се работи в две насоки.

– *Първи вариант*: тест за проверка на творческото и иновативното мислене.

– *Втори вариант*: чисто нормативно да бъдат използвани резултатите от НВО в X клас или оценките по математика и техническите дисциплини, които се изучават до началото на десети клас.

От съдържателна гледна точка, новото, надграждащо учебно съдържание е разделено на 12 модула, или средно по 4 на срок. След всеки от модулите се полага изпит. През втория срок на XII клас – фазата на работната практика, ученикът участва в реалния производствен процес, като прилага на работното място своите професионални компетенции, надгражда ги и формира нови. Той работи под ръководството на специалист от практиката, който го наблюдава, контролира и удостоверява формираните практическите знания и умения. Желателно е практиката да се провежда в модерни, технически отлично оборудвани фирми и компании от отрасъла, в институти на БАН, национални агенции или изследователски центрове. Завършването на „STRONG-α“ периода се осъществява чрез полагане на общ теоретико-практически изпит по професията, който се базира на защита на разработен от ученика дипломен проект. Така наред с дипломата за средно образование талантливият STRONG ученик ще получи както свидетелство за професионална квалификация по обучаваната професия, така и сертификат STRONG, с който ще се даде шанс за съкращаване срока на обучение във висшето училище.

Фигура 2. Детайлен разчет на STRONG-α етап

Представеният модел предоставя възможност за реализиране и на връзката средно – висше образование. Вторият – *„STRONG-β“, период се реализира в първите две години на висшето образование*. Обучението по модули в „STRONG-α“ периода покрива учебното съдържание от курсовете на първата и *частично* на втората година на обучение в технически университет (напр.: физика 1 и 2 част, висша математика 1 и 2 част, електротехника 1 и 2 част, програмиране 1 и 2 част, електроника и електрически измерване за електрически специалности и програмиране и алгоритми, програмиране на C++, Java, SQL и др.). На STRONG учениците няма да се налага присъствие на лекционните занятия, но за да се покрият необходимите кредити, ще полагат изпити по съответните учебни дисциплини. По този начин обучението в ОКС „Бакалавър“ може да бъде организирано по индивидуален план и да приключи за 5 семестъра от общо 8, т.е. за две години и половина. Това е една и от бъдещите тенденции във висшето образование за България. Таблично целият STRONG модел изглежда по следния начин.

Таблица 1. Цялостна времева рамка на модела STRONG

α-период	***Реализира се като първи етап в системата на средното образование.*** ***Обхваща втори гимназиален етап*** на средното образование.
β-период	***Реализира се като втори етап*** в системата на висше образование, в ОКС „Бакалавър“ . **Обхваща първи и втори курс от учебния план на ОКС „Бакалавър“.**

Пример за приложение на проект STRONG

В настоящата статия моделът се представя в пет софийски професионални гимназии, в които има едноименни или сходни специалности по професионално направление 523 „Електроника, автоматика, комуникационна и компютърна техника“. Професионалните гимназии са: Софийската професионална гимназия по електроника „Дж. Атанасов“, Националната професионална гимназия по прецизна техника и оптика „М. Ломоносов“, Професионалната гимназия по механоелектротехника „Н. Й. Вапцаров“, Професионалната гимназия по електротехника и автоматика (ПГЕА) и Професионалната гимназия по телекомуникации.

В тези училища се реализира прием в специалностите *„Компютърна техника и технологии“, „Системно програмиране“ и „Приложно програмиране“.* Те имат сходни планове, които могат да се комбинират за напредналите STRONG ученици в STRONG група *„Компютърна техника и програмиране“* и STRONG група *„Електротехника и електроника“.*

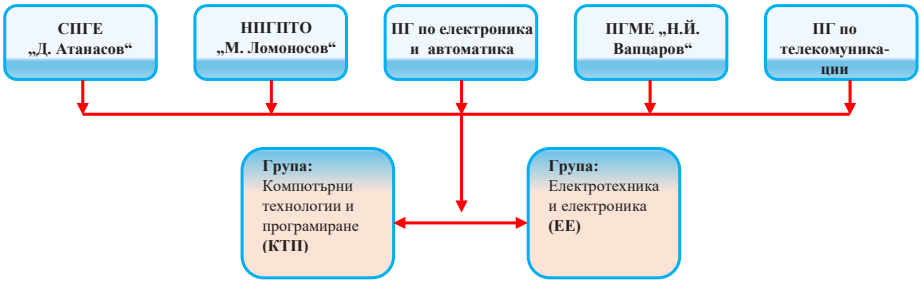

Фигура 3. Селекция на две STRONG групи

Предложено е примерно ***разпределение на Модулната фаза*** (от автора) за двете групи.

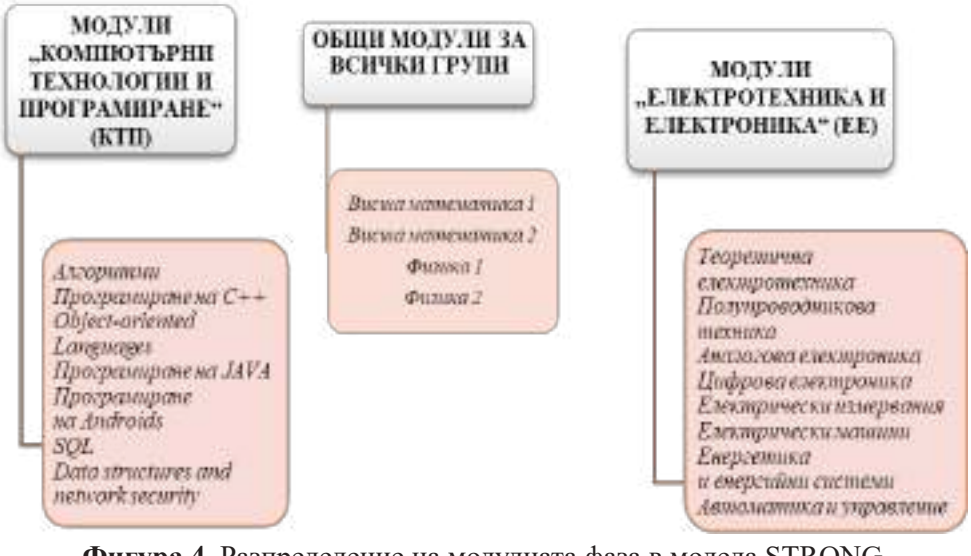

Фигура 4. Разпределение на модулната фаза в модела STRONG

Модулите могат да са организирани лекционно (по подобие на университета) с различен хорариум. Подбраните модули са част от общотехническата задължителна инженерна подготовка с дисциплини от първи и втори курс в техническите висши училища.

Както беше посочено, след *модулната фаза* за оставащото учебно време ученикът влиза в *работно-практическата фаза,* като тук вариантите за формиране на групи могат да бъдат *(примерно)*: *първо,* група от модули КТП в

съвременна софтуерна компания за разработване на софтуер на работен стаж (платен или неплатен); *второ,* група ЕЕ в съвременна компания от сектора на електроенергетиката или електрониката, компании като ТЕЦ – София, и някои дружества от групата на „Топлофикация“.

През този етап може да се диференцира изборът на фирмата/предприятие по показател специалност на паралелката на ученика и колаборация на училището, с което работи. Така обучението по модела STRONG се обвързва и с дуалната система на обучение.

При липса на подходяща фирма учениците могат да се изпращат в структури на институтите към БАН или Софийския университет при съответна колаборация с тези институции.

Освен модулното и практическото обучение в XI и XII клас се изучават и основни предмети, включени в учебния план (например: БЕЛ, гражданско образование). Те са част от общообразователната подготовка и ще се интегрират като часове между модулите с цел покриване на държавните образователни стандарти.

Както се посочи, ученикът, преминал *STRONG обучение в „STRONG-α“ етапа,* получава допълнителен сертификат, в който *подробно са разписани модулите,* които е изучавал и е положил успешно изпитите. Ако се изгради система за изпитване с участието на преподаватели от акредитирано висше училище, STRONG учениците могат да се приемат във висшето училище и да получат необходимите кредити според общата Европейска рамка за трансфер на кредити ECVET.

Представеният **STRONG** модел на обучение за талантливите ученици поражда много образователни, педагогически, психологически и социални въпроси, свързани с процеса на обучението, както и проблеми, обвързани с промени в организацията и съдържанието на професионалното образование в България. Ценното е, че чрез практическата насоченост на модела учениците сливат границите на учебните предмети, непрекъснато трансформират и усъвършенстват своето познание и осъзнават възможността да развиват и доказват в реалната практика професионалните си компетентности. По този начин те стартират създаването на свой собствен професионален опит – основа за развитие на професионалната им пригодност в бъдеще. Работата в реалната практика им позволява да виждат динамичните промени в професията, както и необходимостта да бъдат адекватни личности и специалисти в общества, развиващи „икономика на знанието“.

Заключение

Професионалното образование все повече се нуждае от съществени промени, за да се осигури качествена връзка между обучението и пазара на труда. Предложеният модел е една от формите за утилизация на обучителните капа-

цитети, които притежават една част от българските ученици. Чрез модулното обучение в група се разкриват индивидуалният когнитивен и емоционалният потенциал на ученика. По този начин се създават условия за формиране не само на задължителни знания, умения и нагласи, но и на допълнителни трансверсални компетенции, необходими за съвременния динамичен и глобален свят. Талантливите ученици в българското средно образование са образователна инвестиция с огромен потенциал и е нужно системата на българското професионално образование да разработи за тях механизъм за по-бързото им придвижване през нея чрез валидация – тестване на техните знания и умения, както и предоставяне на възможности за по-интензифицирано компетентностно израстване в образователния процес.

ЛИТЕРАТУРА

БОГДАНОВА, М., 2015. Синергичен модел за професионално ориентиране и консултиране на деца и младежи със специални образователни потребности. *Педагогика*, Т. 15, № 3, с. 336 – 359.

МЕРДЖАНОВА, Я., 2017. *Синергична философия. Синергично образование. Синергетическа естествена педагогика*. София: Св. Климент Охридски.

СТАРИБРАТОВ, ИВ., 2020. Алтернативни начини за професионално образование. *Професионално образование*, Т. 20, № 3, с. 178.

ТОПОЛСКА, Е., 2020. Универсалният дизайн за обучение приобщаващо образование. *Педагогика*, Т. 92 кн. 3, с. 388 – 397.

ШИВАЧЕВА-ПИНЕДА, И., 2023. Спиралата общество образование. *Педагогика* изд. Т. 23, № 3s, с. 33 – 35.

BARTOSH, O., 2022. Subject-specific criteria for determining of giftedness in the british educational environment. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work*. Available from: https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.50.13-18.

HAMZA, E.A. et al., 2020. A Systemic Review based Study of Gifted and Talented. *Talent Development & Excellence,* vol. 12, no. 2s, pp. 2888 – 2897.

JOHNSEN, S.K., 2021. Definitions, Models, and Characteristics of Gifted Students. *Identifying Gifted Students*. Available from: https://doi.org/10.4324/9781003235682-1

JOHNSEN, S.K., 2021. Definitions, Models, and Characteristics of Gifted Students. *Identifying Gifted Students*. Available from: https://doi.org/10.4324/9781003235682-1

PETERS, S.J., et al., 2022. The CASA Criteria for Evaluating Gifted and Talented Identification Systems: Cost, Alignment, Sensitivity, and Access. *Gifted Child Quarterly*, vol. 67, pp. 137 – 150.

RAZAK, A.Z., et al., 2020. Analysis of Needs, Criteria and Document for the Development of GIFTED Module for Gifted and Talented Students. *The International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, vol. 10, no. 7, pp. 648 – 659. Available from: http://dx.doi.org/10.6007/IJARBSS/v10-i7/7593.

SIEMENS, G., 2005. Connectivism: a learning theory for the digital age., *International journal of instructional technology and distance*, vol. 2, no. 1.

WORRELL, F.C., et al., 2019. Gifted Students. *Annual review of psychology*, vol.70, pp. 551 – 576. Available from: https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010418-102846.

REFERENCES

BARTOSH, O., 2022. Subject-specific criteria for determining of giftedness in the british educational environment. *Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Pedagogy. Social Work*. Available from: https://doi.org/10.24144/2524-0609.2022.50.13-18.

BOGDANOVA, M., 2015. Sinergichen model za profesionalno orientirane i konsultirane na detsa i mladezhi sas spetsialni obrazovatelni potrebnosti. *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 7, no. 3, pp. 336 – 359 [in Bulgarian].

HAMZA, E.A., et al., 2020. A Systemic Review based Study of Gifted and Talented. *Talent Development & Excellence,* vol. 12, no. 2s, pp. 2888 – 2897.

JOHNSEN, S.K., 2021. Definitions, Models, and Characteristics of Gifted Students. *Identifying Gifted Students*. Available from: https://doi.org/10.4324/9781003235682-1.

MERDJANOVA, Ya., 2017. *Synergistic philosophy. Synergistic education. Synergistic natural pedagogy.* Sofia: St. Kliment Ohridski [in Bulgarian].

STARIBRATOV, Iv., 2020. Alternative ways of vocational education. *Professional Education*, vol. 20, no. 3, pp.178 [in Bulgarian].

PETERS, S.J., et al., 2022. The CASA Criteria for Evaluating Gifted and Talented Identification Systems: Cost, Alignment, Sensitivity, and Access. *Gifted Child Quarterly*, vol. 67, pp. 137 – 150.

RAZAK, A.Z., et al., 2020. Analysis of Needs, Criteria and Document for the Development of GIFTED Module for Gifted and Talented Students. *The International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences*, vol.10, no.7, pp. 648 – 659. Available from: http://dx.doi.org/10.6007/IJARBSS/v10-i7/7593.

TOPOLSKA, E., 2020. The Universal Design for Learning Inclusive Education. *Pedagogika-Pedagogy,* vol. 92, no. 3, pp. 388 – 397 [in Bulgarian].

SHIVACHEVA-PINEDA, I., 2023. Spiral society education. *Pedagogika-Pedagogy*, vol. 23, no. 3s, pp. 33 – 35 [in Bulgarian].

SIEMENS, G., 2005. Connectivism: a learning theory for the digital age. *International journal of instructional technology and distance*, vol. 2, no. 1.
WORRELL, F.C., et al., 2019. Gifted Students. *Annual review of psychology*, vol. 70, pp. 551 – 576. Available from: https://doi.org/10.1146/annurev-psych-010418-102846.

THE STRONG MODEL – AN OPPORTUNITY TO USE AND DEVELOP THE POTENTIAL OF TALENTED STUDENTS FROM VOCATIONAL HIGH SCHOOLS

Abstract. The proposed model is aimed at one group of students, who are mentioned only when they achieve consecutive successes at international competitions and the state is proud of these achievements, namely – the talented students. The article describes in detail the essence and implementation technology of the STRONG model. A concrete example of its substantive implementation is given through the example of five vocational high schools in Sofia, which prepare personnel in the field of technical education in scientific fields 523: "Natural sciences, Mathematics and Informatics, Technical Sciences". The advantages of the proposed model are that through modified forms and restructuring of the curriculum, through modular training in selected groups, it is possible to use and develop the potential and capabilities of talented students. Technologically, the model is implemented in two stages: STRONG-α and STRONG-β and includes the dual system of training, which in current educational practice is a priority. An important positive effect of the application of the STRONG model is the earlier completion of vocational secondary education and the confident inclusion of the young person in the educational process at the higher school, by shortening the period of study in it. This will lead to a time reduction in the years of study in OKS Bachelor and the possibility of more intensive supply of the industry with engineering specialists.

Keywords: talented students; modular training; TVET

✉ **Eng. Iliyan Vasilev**
ORCID iD: 0009-0008-0863-1516
Faculty of Pedagogy
Sofia University "Kliment Ohridsky"
Sofia, Bulgaria
E-mail: i.vasilidis@fp.uni-sofia.bg